

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

יומא דף לח-א

בי"ק סא.

דלא אמרינהו משמייהו אמר כך מקובלני
מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר
עצמו למות על דברי תורה אין אומרים
דבר הלכה משמו "ויסך אותם לה" בשלמא

מהרש"א בי"ק סא.

ח"א דף סא ע"א כל המוסר עצמו למיתה על ד"ת אין אומרים הלכה
משמו כו'. נראה שזה דכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם (זה)
ואלו שסמכו על הנס לילך במקום סכנת נפשות אין ראוי לעשות נס וגאולה על ידיהן
ואע"ג דשלוסי מנהו אינו ניווקין היכא דשכיחא הזיקא שאני כדאמרינן פ"ק דפסחים צו)

פרי צדיק פרשת תצוה אות ד'

הגי"ק שיש בגלות וע"י זה יתוקמו כל הנפשות. ובצעה"ט
כ' דלא נזכר שמו של משה בכל פר' זו מפני שאמר
מחני נח מספרך וקללת חכם אפי' על חנאי בזה וכבר
שאלנו דלמה נתקיים דוקא צפר' זו. אך הענין ע"פ
מה ששמעתי מרה"ק זלוקללה"ה עמ"ש (בי"ק סא.) לא
אבה דוד לשחוחם דלא אמרינהו משמייהו כו' כל המוסר
עלמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה
משמו כו' ויסך אותם לה' דאמרינהו משמא דגמרא. ויש
להבין למה יענש המוסר עלמו למות על ד"ת והלא
אמרו (ברכות סג:) שאין ד"ת מתקיימין אלא במי
שממית עלמו עליה והייט מסירת נפש בפועל מדמייתי
להך מימרא בגמ' (גיטין נו סע"ב) על פ' כי עליך
הורגנו כל היום ע"ש דמגודל התשוקה לד"ת אינו מרגיש
כלל במסירת נפשו. ואף שאינו בכלל דברים השומדים
בפני פקוח נפש. ואמר שאין זה לעונש רק כיון שמוסר
עלמו למיתה על דברי תורה הד"ת שלו כלולים במקור

העליון ואין להם שייכות לנפשו בפרטות רק הם דבר
ה' ממש וע"כ אין אומרים דבר הלכה משמו רק משמא
דגמרא כמו שהיא הלכה למשה מסיני. וכן משה רבינו
מסר עלמו בשביל כלל ישראל במה שאמר מחני נח
מספרך אשר כתבת שנדרש (ר"ה טו:) על ספרן של
רשעים ושל לדיקים ושל צינונים חסו ענין מסירת
נפש שמסר עלמו בעד כלל ישראל לתקן פגם ועון
העגל. וכ' ונאחזק התאבד ה' ומ"מ אמר משה לאהרן

אבל מ"מ כיון שבא ע"י מסירת נפש של משרע"ה ע"כ
לא נזכרו בשמו שהם בלתי לה' לבדו ככ"ל ואין להם
שייכות לפרט נפשו. רק נזכר בלשון ואחזה ו' בריח
התיבן אחזה. ולא ח"ו לעונש רק להורות גדולתו של
משרע"ה שהוא נכלל במקורו ולא היה לו כלל האיה
בפ"ע. ומשה רבינו היה מרכבה לכל קו האמצעי.